

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

572. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO, 21.9.2022
—22.9.2022

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „MŚP, przedsiębiorstwa gospodarki społecznej, rzemiosło i wolne zawody – »Gotowi na 55«”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2022/C 486/01)

Sprawozdawczyni: **Milena ANGEŁOWA**

Współsprawozdawca: **Rudolf KOLBE**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.1.2022
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	27.6.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.9.2022
Sesja plenarna nr	572
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	143/1/0

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa – niezależnie od tego, czy są to przedsiębiorstwa tradycyjne, rodzinne, handlowe, przedsiębiorstwa gospodarki społecznej, rzemieślnicy czy wolne zawody (zwane dalej MMŚP) – są zasadniczą częścią rozwiązania służącego stworzeniu konkurencyjnej, neutralnej dla klimatu i sprzyjającej włączeniu społecznemu gospodarki UE o obiegu zamkniętym, jeśli zostaną stworzone i utrzymane odpowiednie warunki. MMŚP wywierają pozytywny wpływ, poprawiając własną efektywność środowiskową oraz zapewniając wiedzę fachową i rozwiązania innym przedsiębiorstwom, obywatelom i sektorowi publicznemu. EKES uznaje i podkreśla różnorodność i różne potrzeby MMŚP i wzywa do zwrócenia szczególnej uwagi na najmniejsze i najsłabsze z nich.

1.2. Wiele MMŚP nie posiada wiedzy na temat stale zmieniających się wymogów prawnych ustanowionych w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz na temat sposobów reagowania na nie. Ponadto mają trudności z określeniem potencjalnych korzyści i możliwości biznesowych wynikających z zielonej transformacji. EKES podkreśla zatem, że istnieje pilna potrzeba wspierania MMŚP w jak najlepszym zrozumieniu zielonej transformacji i zarządzaniu nią.

1.3. EKES wzywa do podjęcia szeroko zakrojonych i ukierunkowanych działań informacyjnych i uświadamiających, prowadzonych w sposób skoordynowany i komplementarny przez KE i państwa członkowskie z udziałem organizacji przedsiębiorców, izb, partnerów społecznych i innych zainteresowanych stron.

1.4. EKES apeluje również o opracowanie kompleksowego programu mającego na celu wspieranie MMŚP we wszystkich kwestiach związanych z ich działalnością gospodarczą i z działaniami na rzecz ekologizacji i przestrzegania przepisów. Ponieważ między MMŚP występują znaczne różnice, konieczne są jak najbardziej dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwiązania oraz dobrze ukierunkowane polityki i środki.

1.5. Natychmiastowe i ukierunkowane wsparcie krótkoterminowe dla MMŚP ma kluczowe znaczenie dla pobudzenia ich odbudowy gospodarczej po pandemii i pomocy w radzeniu sobie ze skutkami rosyjskiej inwazji na Ukrainę, takimi jak wysokie ceny energii oraz brak dostaw materiałów i produktów. Ze względu na nadzwyczajne okoliczności EKES uważa, że aż do zakończenia kryzysu należy zapewnić odpowiednią elastyczność harmonogramów Europejskiego Zielonego Ładu, dbając jednocześnie o to, aby z jakiegokolwiek powodu nie zaniechano realizacji wytyczonych celów.

1.6. Aby poprawić zasobooszczędność MMŚP, EKES proponuje utworzenie w różnych regionach „centrów obiegu zamkniętego”. Powinno to wzmocnić współpracę między przedsiębiorstwami we wszystkich sektorach i ułatwić opracowywanie nowych praktyk i procesów, w tym demonstrowanie nowych technologii. Integralną częścią tego procesu powinny być organizacje MMŚP, izby, środowisko akademickie, partnerzy społeczni i inne odpowiednie zainteresowane strony.

1.7. EKES uważa, że ważne jest zaangażowanie przedstawicieli MMŚP w przygotowanie sektorowych planów działania w dziedzinie klimatu na szczeblu krajowym, a także w kształtowanie na szczeblu UE ścieżek transformacji dla różnych ekosystemów biznesowych, a tym samym zwiększenie wiedzy na temat wymiany najlepszych praktyk, właściwego przydziału zasobów i skutecznego wdrażania.

1.8. EKES wzywa UE i państwa członkowskie do przyspieszenia zielonych inwestycji w MMŚP poprzez stworzenie sprzyjającego, przewidywalnego i zachęcającego otoczenia regulacyjnego, w tym sprawnych procedur wydawania zezwoleń bez uciążliwych obowiązków administracyjnych, a także poprzez zapewnienie szybkiego, łatwego, prostego i identyfikowalnego dostępu do finansowania dostosowanego do różnych potrzeb wszelkich grup MMŚP.

1.9. EKES wzywa do ścisłej współpracy między organizatorami kształcenia a MMŚP w celu opracowania szkoleń zapewniających kompetencje i umiejętności potrzebne w transformacji ekologicznej, w tym poprzez podnoszenie i zmianę kwalifikacji zarówno pracowników, jak i przedsiębiorców. Ponadto apeluje o wspieranie działań innowacyjnych na rzecz MMŚP poprzez zachęcanie i ułatwianie współpracy z innymi przedsiębiorstwami, ich organizacjami, izbami, szkołami wyższymi i organizacjami badawczymi.

1.10. EKES wzywa do promowania handlu ekologicznymi rozwiązaniami tworzonymi przez MMŚP, w tym w dziedzinie zamówień publicznych, poprzez zapewnienie MMŚP równych warunków działania na jednolitym rynku oraz ułatwienie im dostępu do zagranicznych rynków ekologicznych produktów, technologii i usług. Należy zapewnić przedsiębiorstwom z UE konkurencyjne otoczenie biznesowe w stosunku do państw trzecich, stosując wszelkie środki dyplomatyczne, w tym w polityce klimatycznej, handlowej i dotyczącej zasobów, a także zwracając szczególną uwagę na ruchy Chin i innych rynków wschodzących.

2. Transformacja ekologiczna a MMŚP

2.1. MMŚP przyczyniają się do tworzenia zrównoważonej gospodarki sprzyjającej zatrudnieniu. Utrzymują większą jedność społeczeństw, często łącząc funkcje gospodarcze ze społecznymi, i w ten sposób wzmacniają podstawy demokracji, jedności i inkluzywności. Mają kluczowe znaczenie dla odbudowy gospodarczej i społecznej oraz dobrobytu, ponieważ są oddolnym elementem w każdym zakątku UE, a zwłaszcza na obszarach oddalonych i wiejskich, gdzie dość często są jedynym czynnikiem generującym aktywność gospodarczą.

2.2. Zmiana klimatu napędza zrównoważoną transformację energetyczną, ale przede wszystkim skłania całą gospodarkę i społeczeństwo do neutralności klimatycznej, obiegu zamkniętego i ogólnego zrównoważonego rozwoju. Powoduje ekstremalne zjawiska pogodowe i klęski żywiołowe oraz wiąże się z innymi poważnymi wyzwaniem środowiskowymi, takimi jak utrata różnorodności biologicznej, zanieczyszczenie środowiska i degradacja zasobów naturalnych.

2.3. Pakiet „Gotowi na 55” koncentruje się w szczególności na łagodzeniu zmiany klimatu i obejmuje wiele aktów prawnych, które w różny sposób wpływają na MMŚP. Jest częścią realizacji inicjatywy przewodniej UE – Europejskiego Zielonego Ładu, który dotyczy zrównoważonego wzrostu gospodarczego związanego z przemysłem, handlem, usługami, energią, transportem, budynkami i systemami żywnościowymi. MMŚP odgrywają zasadniczą rolę we wszystkich tych sektorach.

2.4. Stanowią zasadniczą część rozwiązania służącego wdrażaniu Europejskiego Zielonego Ładu, jeżeli tylko zapanują odpowiednie warunki. Ten pozytywny wpływ wynika z jednej strony z poprawy wyników wielu różnych MMŚP, a z drugiej strony z działań tych MMŚP, które zapewniają wiedzę fachową i rozwiązania innym przedsiębiorstwom, obywatelom i sektorowi publicznemu.

2.5. Transformacja ekologiczna jest ściśle powiązana z transformacją cyfrową, a MMŚP muszą zarządzać obydwojema elementami tej dwojakiej transformacji, co jest bardzo ambitnym podwójnym wyzwaniem ze względu na znaczne zapotrzebowanie na zasoby. Cyfryzacja jest narzędziem zwiększającym efektywność działalności gospodarczej, wspomagającym nową ekspansję rynku i umiędzynarodowienie, a także ma znaczny potencjał w zakresie ograniczenia emisji, odpadów i wykorzystania zasobów naturalnych. Jednak usługi cyfrowe i wyposażenie cyfrowe również mają konsekwencje dla środowiska, którymi należy zarządzać jednocześnie.

2.6. Oprócz dążenia do transformacji ekologicznej i cyfrowej MMŚP zmagają się z odbudową gospodarczą po pandemii i ze skutkami rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Wysokie ceny energii oraz brak dostaw materiałów i produktów to zjawiska, które pojawiły się niedawno i mają znaczący wpływ na MMŚP i ich działalność gospodarczą. Ich konkurencyjności, jak również ogólnej konkurencyjności gospodarki UE zagrażają ponadto nagle posunięcia Chin i innych rynków wschodzących, które korzystają również z unikania sankcji wobec Rosji i ze stosowania niższych wymogów klimatycznych i środowiskowych.

2.7. Kwestie związane z klimatem i środowiskiem nie dotyczą tylko zrównoważenia środowiskowego, lecz w dużym stopniu decydują również o konkurencyjności, rentowności i ogólnych wynikach gospodarczych przedsiębiorstw. Oprócz polegania na własnych wartościach i świadomości ogólnej MMŚP spełniają wymogi i oczekiwania w zakresie klimatu i środowiska za pomocą różnych mechanizmów.

- Bezpośrednie wymogi ram regulacyjnych dla MMŚP, np. dotyczące emisji, energii, materiałów i produktów lub obowiązków administracyjnych.
- Pośrednie skutki niektórych wymogów, mające wpływ na dostępność i ceny czynników produkcji, takich jak energia i materiały, lub poprzez inne koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym opodatkowanie.
- Wymogi w łańcuchach wartości w postaci oczekiwań klientów, inwestorów i podmiotów finansujących na przykład co do zrównoważonego finansowania i sprawozdawczości lub w postaci oczekiwań innych zainteresowanych stron.

2.8. Wiele MMŚP nie jest w pełni świadomych wpływu konkretnych polityk i wymogów dotyczących klimatu i środowiska na ich przedsiębiorstwa oraz ich łańcuchy dostaw i wartości, a także tego, w jaki sposób dostosować lub przekształcić produkty i usługi na wczesnym etapie, tak aby zapobiec późniejszym stratom, a nawet wykluczeniu z rynku. Ponadto borykają się z ograniczonymi zasobami ludzkimi i finansowymi przeznaczonymi na codzienną działalność i rozwój przedsiębiorstwa i istnieje ryzyko, że ich mniejsza wielkość zakłada zbyt wielką wiedzę fachową w wielu dziedzinach lub jej wymaga. Znaczna część przedsiębiorstw napotyka trudności wynikające ze złożoności stale zmieniających się aktów prawnych, obciążeń administracyjnych, przepisów finansowych i wysokich kosztów, braku specjalistycznej wiedzy fachowej w dziedzinie ochrony środowiska i wiedzy w zakresie wyboru właściwych działań⁽¹⁾, czemu towarzyszą trudności w dostępie do nowych łańcuchów wartości, finansów, personelu i nowych modeli biznesowych.

2.9. Istotnym wyzwaniem jest brak wiedzy na temat wymogów i sposobów reagowania na nie, jak również trudności w określeniu potencjalnych korzyści i możliwości biznesowych, takich jak niższe koszty energii i materiałów, lepszy dostęp do finansowania, większy popyt i nowe rynki oraz lepszy wizerunek wśród zainteresowanych stron.

(¹) Dane z badania Eurobarometr Flash 498. Sprawozdanie na temat MŚP, zielonych rynków i efektywnego gospodarowania zasobami, s. 46, marzec 2022 r.

2.10. MMŚP oferujące wartość biznesową w takich dziedzinach, jak gospodarka obiegu zamkniętym, klimat, różnorodność biologiczna, energia ze źródeł odnawialnych i inne tematy Europejskiego Zielonego Ładu mają wewnętrzną motywację do poszukiwania nowych możliwości biznesowych w tych obszarach, inwestowania w nie i korzystania z nich. Mają wiele możliwości, np. w zakresie renowacji budynków, planowania i budowy infrastruktury, przemysłowej produkcji i konserwacji sprzętu, świadczenia usług prawnych i księgowych oraz opracowywania rozwiązań cyfrowych. Proces transformacji jest w dużym stopniu uzależniony od inteligentnych rozwiązań opracowanych przez zatrudnionych przez nich ekspertów, co pokazuje dobitnie znaczenie odpowiedniej edukacji wysokiej jakości, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz stałego podnoszenia kwalifikacji.

2.11. Te MMŚP, które uważają, że Europejski Zielony Ład jest jedynie dodatkowym aktem prawnym zwiększającym łączne obciążenia administracyjne, wywierającym presję na ich obecne modele biznesowe i ograniczającym rentowność w dotychczasowym scenariuszu postępowania, są ich najbardziej podatną na zagrożenia grupą i również najbardziej potrzebują informacji. Wynika z tego, że wszystkie kategorie MMŚP, niezależnie od tego, czy działają opieszale i znajdują się w trudnej sytuacji, są naśladowcami czy też liderami, wymagają wsparcia, które byłoby zróżnicowane i dopasowane indywidualnie ⁽²⁾.

2.12. Ponadto oprócz zdolności i gotowości istnieje wiele różnic między MMŚP pod względem charakteru i skali problemów klimatycznych i środowiskowych, wymogów i oczekiwań wobec nich oraz dostępnych im możliwości. Różnice wynikają z różnych czynników takich jak: zasobochłonność i wielkość przedsiębiorstwa, jego pozycja w łańcuchach dostaw i ekosystemach biznesowych, jego lokalizacja, rodzaje klientów, źródła czynników produkcji oraz jego rynki geograficzne.

2.13. Wymaga to wysoce dostosowanych rozwiązań oraz dobrze ukierunkowanych strategii politycznych i środków uwzględniających różnice między, na przykład, średnimi przedsiębiorstwami w przemyśle wytwórczym, przedsiębiorstwami działającymi w sektorze hotelarsko-gastronomicznym i detalicznym, przedsiębiorstwami rodzinnymi i tradycyjnymi, innowacyjnymi przedsiębiorstwami typu start-up, przedsiębiorstwami gospodarki społecznej, rzemieślniczymi i wolnymi zawodami.

2.14. Pomimo wielu różnic między MMŚP skuteczne zarządzanie transformacją ekologiczną w każdym przedsiębiorstwie rozpoczyna się od odpowiedniej świadomości i wiedzy na temat aktualnych kwestii i tendencji, co umożliwia zrozumienie mocnych i słabych stron, możliwości i zagrożeń związanych przedsiębiorstwem oraz określenie, w jaki sposób chce się ono umiejscowić w zielonej transformacji.

2.15. Najbardziej konkretne działania na poziomie przedsiębiorstw związane są z planowaniem, organizacją i monitorowaniem całej działalności gospodarczej, w tym produkcji towarów i usług i handlu nimi, transportu i logistyki oraz zamówień na energię, surowce i inne czynniki produkcji. Aspekty klimatyczne i środowiskowe są również integralną częścią działań innowacyjnych, rozwoju umiejętności i zaangażowania całego personelu, a także komunikacji i współpracy z zainteresowanymi stronami.

3. Polityki i środki mające na celu wsparcie MMŚP w ramach programu „Gotowi na 55”

3.1. Aby MMŚP były przygotowane na pakiet „Gotowi na 55” i zdolne do pomyślnego przeprowadzenia transformacji ekologicznej, muszą otrzymać gruntowne informacje i wsparcie, aby lepiej zrozumieć konsekwencje nowych i złożonych wniosków ustawodawczych ⁽³⁾. Wymaga to szeroko zakrojonych i ukierunkowanych działań informacyjnych i uświadamiających, prowadzonych w sposób skoordynowany i komplementarny przez KE i państwa członkowskie, które ponoszą w tym zakresie kluczową odpowiedzialność. Organizacje i izby przedsiębiorców odgrywają również kluczową rolę w informowaniu i wspieraniu swoich członków, które to działania są uzupełniane przez organizatorów kształcenia i szkolenia, biura rozwoju regionalnego, organizacje klastrowe, partnerów społecznych i odpowiednie organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

3.1.1. Po rosyjskiej inwazji na Ukrainę polityka Europejskiego Zielonego Ładu jest obecnie przedmiotem otwartych konsultacji dotyczących harmonogramów ze względu na nowe nadzwyczajne okoliczności oraz zależność UE od energii i żywności z Rosji i Ukrainy. EKES dostrzega nadzwyczajne okoliczności i zależności i uważa, że nie należy z jakiegokolwiek powodu rezygnować z celów ekologicznych, jednak aż do zakończenia kryzysu należy zapewnić logiczną elastyczność w czasie.

⁽²⁾ Smit, S.J., *SME focus – Long-term strategy for the European industrial future* [Skupienie się na MŚP – Długoterminowa strategia na rzecz europejskiej przyszłości przemysłowej], Departament Tematyczny PE ds. Polityki Gospodarczej i Naukowej i Polityki Jakości Życia, PE 648.776, kwiecień 2020 r.

⁽³⁾ Pakiet „Gotowi na 55” obejmuje szeroki zakres inicjatyw ustawodawczych, w przypadku których ostateczna decyzja jest przedmiotem negocjacji między instytucjami. Do czasu zakończenia tego procesu MMŚP mogą korzystać jedynie z częściowych informacji i zmagać się z niepewnością co do przyszłości.

3.1.2. Oprócz odpowiedniej oceny skutków wszystkich inicjatyw ustawodawczych EKES wzywa Komisję Europejską do przedstawienia kompleksowego, jasnego i jednoznacznego przewodnika na temat wszystkich istniejących i przyszłych wymogów związanych z klimatem oraz ich skutków dla MMŚP, który powinien obejmować:

- bezpośrednie wymogi lub ograniczenia dla MMŚP wynikające z różnych aktów prawnych, w podziale na różne rodzaje i kategorie przedsiębiorstw (według sektora, wielkości itp.),
- pośrednie skutki dla MMŚP, które należy przewidzieć za pomocą mechanizmów rynkowych, ze względu na wymogi ukierunkowane na duże przedsiębiorstwa.

3.1.3. EKES wzywa do przygotowania odpowiednich wytycznych w sprawie prawodawstwa dotyczącego innych ważnych kwestii środowiskowych. Ogólnie rzecz biorąc, tego rodzaju przewodnik powinien stać się regularną praktyką i towarzyszyć wszelkim przyszłym inicjatywom w dziedzinie Europejskiego Zielonego Ładu. MMŚP potrzebują stabilnych ram prawnych, które zapewnią im jasne perspektywy i możliwość planowania inwestycji. W związku z tym należy wystrzegać się nagłych zmian, takich jak niedawna modyfikacja celów dotyczących odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej zaproponowanych w planie REPowerEU, ponieważ takie zmiany pogarszają i tak już bardzo złożone i niepewne otoczenie.

3.2. Ze względu na szeroki zakres i szczegółowość Europejskiego Zielonego Ładu przewiduje się całkowitą transformację przemysłową. Zgodnie z zasadą „najpierw myśl na małą skalę” – w celu uniknięcia bankructw MMŚP potrzebny jest kompleksowy oraz szeroko zakrojony program wsparcia i rozwoju zdolności. Celem byłoby wspieranie MMŚP we wszystkich kwestiach związanych z ich działalnością gospodarczą i działaniami w zakresie ekologizacji i przestrzegania przepisów.

3.2.1. EKES dostrzega duże zainteresowanie, wyrażone przez KE i PE, wykorzystywaniem istniejących już inicjatyw w celu promowania strategii na rzecz MŚP i zbadaniem dalszych możliwości pomyślnej realizacji strategii. Wzywa do faktycznego przełożenia tego zainteresowania na politykę we wszystkich możliwych obszarach i podkreśla nieodzowną rolę państw członkowskich, które działają we współpracy z organizacjami, izbami, partnerami społecznymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami MMŚP.

3.2.2. Młodzi przedsiębiorcy to przyszłość nowych MMŚP i wzrostu zatrudnienia. Należy zatem bardziej szczegółowo określić i uwzględnić ich troskę o konsumentów i atrakcyjność dla młodych pracowników w połączeniu z rosnącym zaniepokojeniem o transformację ekologiczną, na przykład w planach odbudowy. Ponadto, aby w pełni wykorzystać potencjał całego społeczeństwa i zwiększyć różnorodność w przedsiębiorstwach, należy usunąć wszelkie przeszkody w przedsiębiorczości kobiet. Należy również pobudzać i wspierać ducha przedsiębiorczości wszystkich słabszych grup społecznych, takich jak osoby z niepełnosprawnościami, migranci i środowiska mniejszościowe.

3.2.3. Aby zwiększyć synergię cyfryzacji i ekologizacji w MMŚP, obie tendencje należy uwzględnić jednocześnie przy kształtowaniu polityki i środków. Ponieważ ani transformacja ekologiczna, ani cyfrowa nie są jedynie kwestiami technicznymi ani finansowymi, należy zająć się istotnymi zagadnieniami osobowymi i biznesowymi, tak aby zdecydowana większość MMŚP przyjęła długoterminową i przyszłościową dwojaką transformację (*).

3.2.4. EKES wzywa również KE i państwa członkowskie do monitorowania skutków wdrażania transformacji ekologicznej i cyfrowej pod względem łańcuchów dostaw i wartości, a także do odpowiednich regionalnych zmian gospodarczych i społecznych, tak aby na wczesnym etapie móc przeciwdziałać ewentualnym negatywnym skutkom dla MMŚP i dla zatrudnienia.

3.3. Aby wspierać rozwój codziennej działalności gospodarczej MMŚP, takiej jak produkcja towarów i usług, wytwarzanie i wykorzystanie energii oraz organizacja logistyki, należy zapewnić odpowiednią ofertę praktycznych usług doradczych i platform współpracy.

3.3.1. EKES wzywa UE i państwa członkowskie do wzmocnienia tworzenia dostępnych dla MMŚP usług wsparcia technologicznego i w zakresie zarządzania, a także do zachęcania do niego poprzez wykorzystanie pełnego potencjału różnych instrumentów, zwłaszcza we wdrażaniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności oraz umów partnerstwa. Celem jest pomoc dla przedsiębiorstw w poprawie efektywności energetycznej i materiałowej oraz ograniczeniu wytwarzania emisji i odpadów i w ten sposób minimalizacja zarówno kosztów, jak i wpływu na środowisko. EKES wnosi również o włączenie aspektów środowiskowych do usług doradczych w dziedzinie cyfrowej.

(*) SME focus, Departament Tematyczny PE, kwiecień 2020 r.

3.3.2. Aby poprawić zasobooszczędność MMŚP, EKES proponuje utworzenie w różnych regionach „centrów obiegu zamkniętego”. Powinno to wzmocnić współpracę między przedsiębiorstwami we wszystkich sektorach i ułatwić opracowanie nowych procesów recyklingu i ponownego wykorzystania odpadów i produktów ubocznych, w tym demonstrację nowych technologii.

3.3.3. EKES wzywa do zaangażowania MMŚP i ich przedstawicieli w przygotowanie sektorowych planów działania w dziedzinie klimatu na szczeblu krajowym, a także w kształtowanie na szczeblu UE ścieżek transformacji dla różnych ekosystemów biznesowych, a tym samym pogłębienie wiedzy na temat wymiany najlepszych praktyk, właściwego przydziału zasobów i skutecznego wdrażania.

3.4. Aby zwiększyć i wspierać inwestycje w ekologizację MMŚP, gospodarki i całego społeczeństwa, należy zapewnić sprzyjające otoczenie inwestycyjne i warunki umożliwiające MMŚP dostęp do finansowania.

3.4.1. EKES wzywa UE i państwa członkowskie do przyspieszenia inwestycji MMŚP poprzez:

- zapewnienie sprzyjającego i zachęcającego otoczenia regulacyjnego, w tym krótkich i uproszczonych procedur wydawania zezwoleń bez uciążliwych obowiązków administracyjnych,
- zapewnienie szybkiego, łatwego, prostego i identyfikowalnego dostępu do finansowania dostosowanego do różnych potrzeb MMŚP wynikających z ich rodzaju, działalności, lokalizacji, sektora itp., w tym poprzez ukierunkowane instrumenty dotacji.

3.4.2. EKES apeluje, by KE należycie uwzględniła pośredni wpływ kryteriów zrównoważonego finansowania na MMŚP. To samo dotyczy wymogów dotyczących wypłacalności banków oraz wszelkich innych środków z zakresu polityki w dziedzinie polityki gospodarczej i budżetowej, które mają pośredni wpływ na zdolność MMŚP do inwestowania i prowadzenia działalności z korzyścią dla tworzenia miejsc pracy i ich utrzymania.

3.4.3. EKES wzywa do przestrzegania zasad uczciwej konkurencji przy przyznawaniu środków publicznych na zielone inwestycje. Podkreśla również potrzebę monitorowania przepływów finansowych za pomocą odpowiednich wskaźników. Ważne jest zapewnienie MMŚP równego dostępu do zamówień publicznych i inwestycji, np. w ogólną infrastrukturę, a także zachęcanie do inwestycji w ekologizację samych MMŚP, np. poprzez wykorzystanie finansowania publicznego jako dźwigni dla inwestycji prywatnych.

3.4.4. W następstwie ostatnich zmian na rynkach energii KE uznała podatność MMŚP na zagrożenia spowodowane rosnącym ryzykiem ubóstwa energetycznego⁽⁵⁾. EKES z zadowoleniem przyjmuje definicję „mikroprzedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji” i wzywa do podjęcia dodatkowych wysiłków w celu zapewnienia im odpowiedniego wsparcia w celu rozwiązania tego problemu.

3.5. EKES apeluje, by UE i państwa członkowskie zwiększyły handel ekologicznymi rozwiązaniami przez MMŚP, opracowując i zapewniając odpowiednie warunki rynkowe poprzez:

- Zapewnienie MMŚP równych warunków działania na jednolitym rynku pod względem handlu produktami, technologiami i usługami, które przyczyniają się do transformacji ekologicznej.
- Zapewnienie MMŚP odpowiedniego dostępu do ekologicznych rozwiązań dla sektora publicznego w kontekście przetargów dotyczących np. budownictwa, technologii i usług. Konieczne jest wprowadzenie obowiązku stosowania procedur opartych na jakości w odniesieniu do takich usług oraz ograniczenie wymogów dotyczących zdolności, które utrudniają MMŚP udział w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego.
- Ułatwienie MMŚP równego dostępu do zagranicznych rynków ekologicznych produktów, technologii i usług za pomocą wielostronnych i dwustronnych umów handlowych. EKES zachęca również państwa członkowskie do należytego uwzględnienia potrzeb MMŚP w ich działaniach na rzecz promowania eksportu.
- Zapewnienie konkurencyjnego otoczenia biznesowego dla przedsiębiorstw z UE w stosunku do państw trzecich poprzez wykorzystanie wszelkich środków dyplomatycznych, w tym w dziedzinie polityki klimatycznej, handlowej i dotyczącej zasobów. Szczególną uwagę należy zwrócić na Chiny i inne rynki wschodzące, reagując na ich nagłe posunięcia w sposób sprawny i skoordynowany.
- Zadbanie o to, aby normy promujące transformację ekologiczną były opracowywane w sposób przyjazny dla MŚP oraz umożliwiały innowacje poprzez egzekwowanie równoważnych rozwiązań alternatywnych.

(5) COM(2021) 568 final, 14.7. 2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52021PC0568>.

3.6. Aby wzmocnić rolę MMŚP w opracowywaniu nowych ekologicznych rozwiązań dla przedsiębiorstw, konsumentów i ogółu społeczeństwa, EKES wzywa do podjęcia następujących działań:

- Różne programy i inicjatywy na rzecz innowacji muszą być bardziej zrozumiałe i dostępne dla MMŚP, a także należy zapewnić wytyczne dotyczące różnych instrumentów finansowania dostępnych w dziedzinie ekologicznych innowacji, w tym narzędzi Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego.
- Finansowanie powinno sprzyjać dostępowi MMŚP do ekosystemów innowacji i partnerstw z wiodącymi dużymi przedsiębiorstwami. Ponadto państwa członkowskie powinny ułatwiać współpracę między MMŚP a szkołami wyższymi i organizacjami badawczymi w zakresie opracowywania nowych produktów, technologii i rozwiązań.
- Należy przyspieszyć rozwój wspólnych przestrzeni danych i łatwy dostęp do nich dla MMŚP, aby przyczynić się do opracowania nowych rozwiązań ekologicznych i cyfrowych, w tym rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji.

3.7. Aby zapewnić odpowiednie umiejętności potrzebne do rozwoju i prowadzenia przedsiębiorstw zgodnie z transformacją ekologiczną⁽⁶⁾, EKES wnosi o podjęcie następujących działań:

- Zadbanie o to, by w podejściu do programów studiów zawodowych i studiów wyższych oraz ustawicznego doskonalenia zawodowego (UDZ) w pełni uwzględniano kompetencje i umiejętności potrzebne w transformacji ekologicznej, koncentrując się na szerszym procesie zazieleniania miejsc pracy i współzależności między sektorami.
- Zachęcanie do ścisłej współpracy między organizatorami kształcenia a MMŚP w zakresie kształtowania oferty szkoleń, w tym modułów i mikrokursów mających na celu podnoszenie kwalifikacji, tak aby zaspokoić potrzeby przedsiębiorstw.
- Wykorzystanie dialogu społecznego w celu określenia potrzeb i rozwijania umiejętności w miejscu pracy. Biorąc pod uwagę wielkość i różnorodność MMŚP oraz specyfikę różnych systemów krajowych, dialog społeczny i współpraca między pracodawcami a pracownikami w MMŚP przebiegają w różny sposób.

3.8. EKES wzywa do opracowania odpowiednich wskaźników i narzędzi praktycznych, które przyczynią się do systematycznego monitorowania działalności i wpływu przedsiębiorstw w odniesieniu do transformacji ekologicznej. Powinno to również służyć komunikacji z szerokim gronem zainteresowanych stron. Jednocześnie EKES apeluje do decydentów UE o powstrzymanie się od ustanawiania uciążliwych obowiązków sprawozdawczych dla MMŚP, a także o ocenę pośrednich skutków dla MMŚP wynikających z wymogów sprawozdawczych ukierunkowanych na duże przedsiębiorstwa.

4. Uwagi szczegółowe na temat wolnych zawodów, rzemiosła i przedsiębiorstw gospodarki społecznej

4.1. Aby zapewnić sprawiedliwą transformację ekologiczną, w której nikt nie zostanie pozostawiony samemu sobie, kluczowe znaczenie ma formułowanie polityk UE z uwzględnieniem ich potencjalnego wpływu na handel i rzemiosło. Te podmioty gospodarcze są faktycznie ważne dla lokalnej gospodarki, gdyż dostarczają niezbędnych towarów i usług dostosowanych do potrzeb konsumentów, nawet na obszarach geograficznych, które są mniej połączone z ośrodkami miejskimi. Dialog z ich przedstawicielami, takimi jak organizacje przedsiębiorców i izby, umożliwia podejmowanie mądrych decyzji politycznych, które uwzględniają potencjalny wpływ w terenie.

4.2. Potrzebna jest niezależna wiedza fachowa, aby znaleźć zoptymalizowane innowacyjne rozwiązania w zakresie zmiany klimatu i innych wyzwań środowiskowych. Wolne zawody odpowiadają na tę potrzebę w wielu dziedzinach gospodarki i społeczeństwa, zapewniając fachową wiedzę i doradztwo techniczne, prawne, finansowe i niefinansowe. EKES apeluje o ogólnounijne środki na rzecz zachęcenia państw członkowskich do wsparcia regulacji zawodowych w celu zapewnienia właściwego przebiegu transformacji ekologicznej i cyfrowej, np. w ramach złożonych podejść technicznych, tak aby promować najbardziej oparte na rynku i innowacyjne rozwiązania.

4.3. Zrównoważoność lokalnego i regionalnego planowania przestrzennego można zwiększyć, poprawiając usługi doradcze dla gmin. Ważne jest również dalsze rozwijanie koncepcji strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w kierunku oceny zrównoważonego rozwoju (ekologicznego, gospodarczego i społecznego). W procedurach udzielania zamówień publicznych w całej UE należy stosować kryteria klimatyczne i inne kryteria zorientowane na jakość, a tym samym promować innowacje MMŚP i ułatwiać im dostęp do projektów, zwłaszcza w dziedzinie usług w zakresie planowania.

⁽⁶⁾ Zgodne także z Dz.U. C 56.

4.4. W procesie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym potrzebne są nowe techniki, produkty i procesy. Na przykład w sektorze budowlanym wymaga to recyklingu odpadów z renowacji i budowy, ponownego użycia elementów oraz wprowadzenia nowych materiałów budowlanych, w tym uznania wtórnych materiałów budowlanych o gwarantowanej jakości, oraz ścisłej współpracy między producentami, rzemiosłem, specjalistami i przemysłem recyklingu. Należy również wzmocnić regionalne łańcuchy wartości i klastry budowlane poprzez zaangażowanie rzemiosła.

4.5. Wyzwania środowiskowe związane z przedsiębiorstwami gospodarki społecznej są – pod względem przedmiotowych kwestii – zasadniczo takie same jak w przypadku innych przedsiębiorstw. Należy jednak odpowiednio rozważyć szczególne warunki tych przedsiębiorstw zgodnie z licznymi opiniami EKES-u za pomocą ukierunkowanych środków opartych na niedawnym unijnym planie działania na rzecz gospodarki społecznej.

Bruksela dnia 21 września 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
